

การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้รูปแบบการสอน
แบบผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่ง
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา
**Talent Development to Thai Reading Comprehension by using a Graphical
Teaching of Grade 3 Students in Kasetsart University Laboratory School,
Center for Educational Research and Development**

ไชยาญ เพื่อดคล้าย,
สิวลี ลีศิริวัฒนกุล และ กานดา ธีระทองคำ
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
**Chaichan Phueadkhilai,
Siwalee Leesiriwatthanakul and Kanda Terathongkum**
Suan Dusit University, Thailand
Corresponding Author, Email: kru.chaichan.2540@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/7 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 39 คนซึ่งได้มาจากการวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนแบบผังกราฟิก และแบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test แบบ Dependent Sample

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีคะแนนจากแบบทดสอบการประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกแตกต่างกัน โดยผลคะแนนการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.18 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.25 ระดับคะแนนการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความภายหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกมีค่าเฉลี่ยของ

คะแนนสูงขึ้นเป็น 16.79 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 3.13 จึงสรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถในการอ่านจับใจความที่สูงขึ้นหลังจากการใช้รูปแบบการสอนการอ่านแบบผังกราฟิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความสามารถในการอ่านจับใจความ; ภาษาไทย; การสอนแบบผังกราฟิก

Abstracts

The purpose of this study was to develop Thai Language Reading Comprehension Abilities Using Graphic Organizer Instructional Model for grade 3 Students. The sample of this study was 39 grade 3/7 students at Kasetsart University Laboratory School, Center for Educational Research and Development in the second semester, academic year 2019. The sample was selected based on a purposive sampling. This study used graphic organizers as instructional management model. The research instruments were reading comprehension instructional plan using graphic organizers and reading comprehension ability test. Data were analyzed using statistics, including mean, standard deviation, and dependent sample t-test.

The results of this study indicated that reading comprehension ability pretest and posttest scores of the sample taught with the developed reading comprehension instructional plan using graphic organizers were different. A mean score of reading comprehension ability pretest was 14.18 with a standard deviation of 3.25. After implementing graphic organizers as instructional plan, a mean score of reading comprehension ability posttest was 16.79 with a standard deviation of 3.13. In conclusion, the sample grade 3 students had higher reading comprehension ability after taught with the developed graphic organizer instructional plan with a statistical significance at the level of .05

Keywords: Reading Comprehension; Thai Language; Graphic Organizer Instructional Model

บทนำ

“การอ่านคือการเปิดประตู” ประตูดังกล่าวนั้นคือประตูแห่งชีวิตที่ทุกคนจะต้องเปิดและก้าวออกไปสู่โลกกว้างของความรู้ ความคิด ความสุข สนุก บันเทิง ความงามและความหวัง และความสำเร็จที่เป็นจุดหมายปลายทาง ดังนั้นการอ่านจึงเป็นปัจจัยสำคัญของชีวิตที่ไม่อาจละเลยได้ (ศิวกานท์ ปทุมสูติ, 2542 : 2) และการอ่านมีความสำคัญต่อนักเรียน จะช่วยให้ประสบความสำเร็จโดยช่วยให้เป็นผู้มีทักษะทางปัญญาดำเนินชีวิตอย่างผู้มีปัญญาและเป็นผู้สืบสวนอย่างมีปัญญาความสำเร็จทั้ง 3 ส่วน จะเกิดขึ้นได้ด้วยการใช้วิธีการอ่านแบบต่าง ๆ ตรงตามวัตถุประสงค์ควบคู่กับกระบวนการคิดในระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูงก็ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : บทนำ) โดยความสามารถในการการอ่านจับใจความเป็นทักษะการอ่านที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ รวมทั้งการพักผ่อนก็ใช้การอ่านจับใจความเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นการอ่านจึงมีทั้งสาระวิชาการที่ให้ความรู้ต่าง

ๆ และสารบันเทิงที่ให้ความสนุกสนานคลายเครียด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 2) ซึ่งความสามารถในการอ่านจับใจความจำเป็นต้องอาศัยแนวทางและพื้นฐานสำคัญหลายประการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องที่อ่านในระดับต้นและเป็นพื้นฐานที่สำคัญมากสำหรับการอ่านในระดับสูงต่อไป (แววมยุรา เหมือนนิล, 2556 : 12- 17) โดยความสามารถในการอ่านจับใจความนั้นเป็นทักษะที่เกิดขึ้นเอง แต่เป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและถูกต้อง ตั้งแต่ในระดับชั้นประถมศึกษา โดยมีพื้นฐานของการอ่านและการคิด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 3) ดังนั้นในการสอนการอ่านจับใจความครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญอย่างมากที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้นเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับศักยภาพของครูผู้สอน โดยหลักแล้วครูผู้สอนจะต้องสามารถสอนจับใจความได้เป็นอย่างดีมากคือ คิดหาวิธีที่เข้าใจให้ง่ายมาสอนแก่นักเรียนของตนให้เกิดความสามารถในการอ่านจับใจความ (สาริณี หนูหมาด, จุฑารัตน์ คชรัตน์, และ จุไรศิริ ชูรักษ์, 2557: 36)

รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก เป็นเครื่องมือทางยุทธศาสตร์การสอนหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมายตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ของออสเชล โดยการใช้ผังกราฟิกจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการอ่านเพื่อความเข้าใจ จนนำไปสู่การสรุปใจความสำคัญของเนื้อหาสาระที่อ่าน ผังกราฟิกจึงเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการเรียนภาษาไทย เป็นยุทธศาสตร์ที่ช่วยพัฒนาองค์ความรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 122 - 131) โดยการอ่านเชิงวิเคราะห์แล้วสรุปผลจากการอ่านโดยใช้ผังกราฟิกนั้นจะนำไปสู่องค์ความรู้ตามความสนใจ มีการจัดระบบชุดความคิด ทั้งในรูปแบบหน่วยความคิดหลัก หน่วยความคิดรองและหน่วยความคิดย่อย หรือกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณที่มีเหตุผล โดยการเชื่อมโยงหมวดหมู่เข้าด้วยกันแล้วจะประมวลผลออกมาในรูปแบบของสัญลักษณ์ที่ง่ายต่อการจำและการทำความเข้าใจ โดยรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกได้นักการศึกษาเสนอแนวคิดไว้หลายท่าน ซึ่งมีแนวคิดหนึ่งที่น่าสนใจคือรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกของคล้าก ที่มีขั้นตอนการสอนประกอบด้วย ขั้นที่หนึ่ง การเตรียมการอ่าน เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะเป็นผู้คัดเลือกบทอ่านและเลือกผังกราฟิกที่สอดคล้องกับบทอ่านที่เลือกไว้แล้วคาดคะเนปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเมื่อให้ผู้เรียนใช้ผังกราฟิก ขั้นที่สอง เป็นการนำเสนอผังกราฟิกที่เหมาะสมกับเนื้อหาให้นักเรียนได้เรียนรู้และนำเนื้อหาสาระจากบทอ่านใส่ลงในผังกราฟิกตามความเข้าใจของตนหลังจากนั้นผู้สอนจะทำการสอบถามความเข้าใจ แก้อรรถาความเข้าใจผิดและมีการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน จากแนวคิดรูปแบบการสอนโดยใช้ผังกราฟิกพบว่าเป็นรูปแบบการสอนที่ต้องมีการปรับให้สอดคล้องกับบริบทการสอนที่จะต้องครอบคลุมทั้งกระบวนการทัศน์การสอนโดยมีองค์ประกอบ 3 ส่วนสำคัญที่เรียกว่า "ไตรยางศ์การสอน" (ไพฑูรย์ สีนลรัตน์, 2557 : 261) คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ (O-Objective) กิจกรรมการเรียนรู้ (L-Learning Experience) และกระบวนการวัดและประเมินผล (E-Evaluation) ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกยังขาดความชัดเจนในการวัดและประเมินผลภายหลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอน ซึ่งในการสอนการอ่าน นอกจากการฝึกเป็นทักษะกระบวนการอ่านแล้วจะต้องมีการวัดและประเมินผลที่สามารถสะท้อนผลของการฝึกได้ โดยความสามารถในการอ่านจับใจความจัดเป็นทักษะการอ่านที่

ต้องอาศัยความเข้าใจในลักษณะของปัจจัยบุคคล ดังนั้น การวัดและประเมินผลจึงต้องเป็นการวัดและประเมินผลตามหลักการสอนการอ่านจับใจความที่วัดและประเมินผลความเข้าใจของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยมีขั้นตอนสำคัญ คือการอ่านเรื่อง การจับใจความสำคัญและการประเมินการอ่าน ซึ่งจากแนวคิดครูรูปแบบการสอนที่มี 2 ขั้นตอน คือ การเตรียมการอ่าน และการสอน เมื่อนำมาใช้ในการสอนการอ่านจับใจความสำคัญจึงต้องมีการเพิ่มขั้นตอนการวัดและประเมินผลตามหลักการสอนการอ่านเป็นขั้นตอนที่ 3 การวัดประเมินผลเพื่อให้ครอบคลุมทั้งองค์ประกอบของกระบวนการจัดการเรียนรู้และเป็นการสะท้อนผลที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากการศึกษางานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความโดยใช้ผังกราฟิกประกอบของ ณรรฐวรรณ หนูเผือก (2551 : บทคัดย่อ) และสุภาภรณ์ นิมิวิศิษฐ์ (2553 : บทคัดย่อ) พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกมีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก กล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก เป็นยุทธศาสตร์การสอนหนึ่งที่สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความให้สูงขึ้นได้

จากหลักการและแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกเป็นยุทธศาสตร์การสอนที่สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ จึงนำรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการสอนการอ่านจับใจความให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่จะเป็นพื้นฐานในการศึกษาในรายวิชาอื่นได้ แล้วทำการศึกษาผลที่เกิดจากการสอนการอ่านจับใจความโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบกลุ่มเดียว มีการวัดผลก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (The One-group Pretest-Posttest Design) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการวิจัย

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการวิจัย ได้แก่

1) การศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3

2) การศึกษาเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ในสาระการอ่านและสาระวรรณคดีและวรรณกรรม

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ตัวชี้วัดระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

9. มีมารยาทในการอ่าน

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาใช้ชีวิตจริง

ตัวชี้วัดระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1. ระบุข้อ คิดที่ได้จากการอ่านวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3) การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ

4) การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนการอ่านด้วยวิธีการสอนแบบผังกราฟิก (Graphic Organizers Methods)

5) การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา

6) การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างแบบทดสอบวัด ความสามารถในการอ่านจับใจความ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 7 ห้องเรียน ซึ่งโรงเรียนจัดห้องเรียนแต่ละห้องในลักษณะละความสามารถของนักเรียนโดยใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนเดียวกัน และมีการวัดผลการเรียนรู้ร่วมกันทั้งระดับชั้น

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้มาจากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 3/7 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 39 คน

1.2 ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

- 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ การอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก
- 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.3 ระยะเวลา

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยดำเนินการตั้งแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ – 2 มีนาคม พ.ศ. 2563 ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา

2. ขั้นตอนสร้างเครื่องมือ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิก จำนวน 3 แผน
- 2) แบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ จำนวน 20 ข้อ

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนแบบผังกราฟิก จำนวน 3 แผน แผนละ 30 นาที มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพดังนี้

2.1) การศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในสาระการอ่านซึ่งเกี่ยวกับการอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่านเพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

2.2) การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ

2.3) การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนการอ่านโดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก

2.4) การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมและบทอ่านสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา

1.5) การคัดเลือกวรรณกรรมหรือบทอ่านที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยคัดเลือกจากวรรณกรรมในบทเรียน นิทานชาดก นิทานสี่ขาวส่งเสริมคุณธรรม นิทานพื้นบ้านอธิบายเหตุ นิทานอีสป วรรณคดีฯ ประกาศและป้ายโฆษณาในชีวิตประจำวัน

1.6) การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนรูปแบบผังกราฟิกจำนวน 3 แผน ทุกแผนมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมการอ่าน

- ครูให้ความรู้เกี่ยวกับผังกราฟิกโดยการยกตัวอย่างผังกราฟิก
- นักเรียนและครูอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับผังกราฟิก (ลักษณะของเส้น รูปร่าง

สัญลักษณ์และการใช้งาน)

ขั้นที่ 2 การอ่านในใจและฝึกทักษะโดยใช้ผังกราฟิก

- นักเรียนอ่านเรื่องที่กำหนดให้ในใจ
- ครูนำผังกราฟิกให้นักเรียนตัดสินใจเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน
- นักเรียนเข้ากลุ่มและร่วมกันออกแบบจัดทำผังกราฟิกจากเรื่องที่อ่าน
- นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผังกราฟิก
- นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันทำแบบทดสอบจากเรื่องที่อ่าน
- ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบทดสอบ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประเมินผล

- นักเรียนอ่านเรื่องที่กำหนดให้ในใจ
- นักเรียนเขียนผังกราฟิกจากเรื่องที่อ่าน
- นักเรียนทำแบบทดสอบการอ่านจับใจความจากเรื่องที่อ่าน

1.7) นำแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิกเสนอต่ออาจารย์พี่เลี้ยงตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องของเนื้อหา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไข

1.8) นำแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิกที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์พี่เลี้ยงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของแผนการสอนในด้านเนื้อหา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การสอน สื่อ การวัดและประเมินผล เพื่อวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่า มีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

1.9) ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิกตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.10) นำแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิกไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

2) แบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความ เป็นข้อสอบชนิดเลือกตอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใช้ในการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้และการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพดังนี้

2.1) การศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการอ่านและสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.2) การศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ

2.3) สร้างแบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความ

2.4) จัดทำตารางวิเคราะห์ข้อสอบที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy)

2.5) นำแบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความเสนออาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง การใช้ภาษาและความสอดคล้องของแบบทดสอบแล้วทำการปรับแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์พี่เลี้ยง

2.6) นำแบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.7) ปรับแก้ไขแบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.8) นำแบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ไปใช้เป็นเครื่องมือวิจัยโดยการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้และการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้

3. ขั้นตอนการทดลอง

3.1 แบบแผนของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบกลุ่มเดียว มีการวัดผลก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (The One-group Pretest-Posttest Design)

3.2 การดำเนินการทดลอง

การวิจัยนี้มีขั้นตอนในการดำเนินการทดลองดังนี้

1) การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-Test) ตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิกด้วยแบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความ

2) การดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิกจำนวน 3 แผน ดังนี้

ครั้งที่ 1 การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-Test) จำนวน 1 ครั้ง

ครั้งที่ 2 การอ่านจับใจความนิทาน เรื่อง “มีผลไม้ขายที่นี่” (ผังกราฟิกแบบผังลำดับเหตุการณ์) จำนวน 1 ครั้ง

ครั้งที่ 3 การอ่านจับใจความนิทาน เรื่อง “ทำไมยุ่งจึงตอมหูคน” (ผังกราฟิกแบบผังแสดงเหตุผล) จำนวน 1 ครั้ง

ครั้งที่ 4 การอ่านจับใจความบทร้อยกรอง เรื่อง “ฉันชื่ออะไร” (ผังกราฟิกแบบผังใยแมงมุม) จำนวน 1 ครั้ง

ครั้งที่ 5 การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ (Post-Test) จำนวน 1 ครั้ง

3) การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ (Post-Test) ตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิกด้วยแบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความ

4. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1) การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

1.1) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิก ด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

1.2) การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบการประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความ

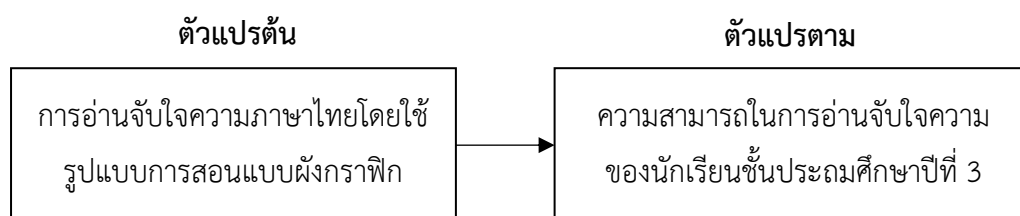
2) การทดสอบสมมติฐาน

2.1) การวิเคราะห์ความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้คะแนนค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.2) การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความในช่วงก่อนการทดลองและหลังการทดลองการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความที่ใช้วิธีการสอนการอ่านแบบผังกราฟิก วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test dependent)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษาครั้งนี้ กำหนดกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การพัฒนาวิธีการสอนการอ่านจับใจความโดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก

รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกเป็นกระบวนการสอนที่สามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบผ่านการใช้สัญลักษณ์สื่อความหมายโดยผู้วิจัย ได้นำแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกของคลาร์ก (Clarke, 1991 : 526 534) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมและสร้างความหมายและความเข้าใจในเนื้อหาสาระหรือข้อมูลที่เรียนรู้แล้วจัดระเบียบข้อมูลที่เรียนรู้ด้วยผังกราฟิกซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการเข้าใจ การจดจำข้อมูล และการเรียกคืนข้อมูลของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนสอน

- ผู้สอนพิจารณาลักษณะของเนื้อหาที่จะสอนนั้นและวัตถุประสงค์ของการสอนเนื้อหาสาระ
- ผู้สอนพิจารณาและคิดหาผังกราฟิกหรือวิธีหรือระบบในการจัดระเบียบสาระนั้น ๆ
- ผู้สอนเลือกผังกราฟิกหรือวิธีการจัดระเบียบเนื้อหาที่เหมาะสมที่สุด
- ผู้สอนคาดคะเนปัญหาที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนจากการใช้ผังกราฟิกนั้น

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

- ผู้สอนเสนอผังกราฟิกที่เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาสาระแก่ผู้เรียน
- ผู้เรียนทำความเข้าใจเนื้อหาสาระและใส่เนื้อหาลงในผังกราฟิกของตนตามความเข้าใจ
- ผู้สอนซักถาม แก้ไขความเข้าใจผิดของผู้เรียน หรือขยายความเพิ่มเติม
- ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเพิ่มเติมโดยนำเสนอปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา แล้วให้ผู้เรียนใช้

ผังกราฟิกเป็นแนวคิดในการคิดแก้ปัญหา

- ผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน

จากกระบวนการขั้นตอนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกตามรูปแบบของคล้าก ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนากระบวนการสอนและประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นเตรียมการอ่าน

- ครูให้ความรู้เกี่ยวกับผังกราฟิกโดยการยกตัวอย่างผังกราฟิก
- นักเรียนและครูอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ผังกราฟิก

ขั้นการอ่านในใจและฝึกทักษะโดยใช้ผังกราฟิก

- นักเรียนอ่านเรื่องที่กำหนดให้ในใจ
- ครูนำผังกราฟิกให้นักเรียนตัดสินใจเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน
- นักเรียนเข้ากลุ่มและร่วมกันออกแบบจัดทำผังกราฟิกจากเรื่องที่อ่าน
- นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผังกราฟิก
- นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันทำแบบทดสอบจากเรื่องที่อ่าน
- ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบทดสอบ

ขั้นสรุปและประเมินผล

- นักเรียนอ่านเรื่องที่กำหนดให้ในใจ
- นักเรียนเขียนผังกราฟิกจากเรื่องที่อ่าน
- นักเรียนทำแบบทดสอบการอ่านจับใจความ

จากกระบวนการสอนจะพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการฟัง ด้านการพูด ด้านการอ่าน และด้านการเขียน นอกจากนั้นยัง เป็นการฝึกกระบวนการคิดผ่านการเรียนรู้ที่มีความหมาย ที่นักเรียนเรียนจะคิดและออกแบบการสื่อสารข้อมูลที่อ่านและทำการวิเคราะห์แล้ว ออกมาในรูปแบบของสัญลักษณ์ภายในผังกราฟิกอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งการเขียนข้อมูลลงในผังกราฟิกจะต้องเป็นข้อมูลสรุปที่สำคัญชัดเจน และเมื่อทำการสร้างผลงานผังกราฟิกสำเร็จแล้วนักเรียนจะได้ทำการนำเสนอผลงานเพื่อแลกเปลี่ยนกระบวนการวิธีหรือเทคนิคในการอ่านและจัดทำผังกราฟิก ซึ่งอาจมีความแตกต่างกัน อันจะเป็นประโยชน์ให้นักเรียนคนอื่นสามารถนำไป

ปรับใช้ได้ต่อไปและตามกระบวนการจัดประสบการณ์เรียนรู้เมื่อทำการเรียนการสอนเสร็จสิ้นแล้วต้องมีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นร่องรอยของผลการเรียนรู้ โดยในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบก่อนเรียนการทดลองและแบบทดสอบหลังการทดลองในการวัดผลสัมฤทธิ์ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ โดยในการดำเนินการวิจัยแต่ละครั้งจะมีการวัดและประเมินผลท้ายบทเรียนภายในแต่ละหน่วยหรือเรื่องเพื่อสังเกตพัฒนาการทางด้านการอ่านจับใจความของนักเรียน ดังนั้นจากกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบผังกราฟิกที่ครอบคลุมกระบวนการสอนจะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความได้ดียิ่งขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการสอนการอ่านจับใจความโดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก

จากการสอนการอ่านจับใจความโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกและทำการวัดประประเมินผลการทดลองโดยใช้แบบทดสอบประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/7 ได้ผลลัพธ์ซึ่งนำมาวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียน

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	D	(D) ²
1	15	17	2	4
2	13	17	4	16
3	14	16	2	4
4	14	18	4	16
5	16	19	3	9
6	15	18	3	9
7	16	17	1	1
8	19	20	1	1
9	16	18	2	4
10	9	14	5	25
11	15	18	3	9
12	13	16	3	9
13	18	20	2	4
14	19	20	1	1
15	10	14	4	16

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	D	(D) ²
16	5	6	1	1
17	13	15	2	4
18	17	18	1	1
19	6	8	2	4
20	15	17	2	4
21	15	15	0	0
22	15	19	4	16
23	13	16	3	9
24	13	18	5	25
25	9	14	5	25
26	17	19	2	4
27	18	20	2	4
28	14	18	4	16
29	13	17	4	16
30	18	20	2	4
31	11	17	6	36
32	14	16	2	4
33	17	18	1	1
34	13	14	1	1
35	16	18	2	4
36	14	19	5	25
37	18	20	2	4
38	16	20	4	16
39	11	11	0	0

1) คะแนนจากการทำแบบทดสอบประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก และหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกพบว่า นักเรียนมีผลคะแนนการประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกสูงขึ้น โดยนักเรียนมีผลต่างของคะแนนก่อน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกและภายหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกต่างมากที่สุดเท่ากับ 20 คะแนน จำนวน 7 คน และมีผลต่างของคะแนนก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกและภายหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกต่างกันมากที่สุดเท่ากับ 6 คะแนน จำนวน 1 คน เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนได้โดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 2 ตารางวิเคราะห์ผลคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความ

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	Mean	S.D.	t-test	Df	P
ก่อนเรียน	39	20	14.18	3.25	-10.90*	38	.001
หลังเรียน	39	20	16.79	3.13			

2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยก่อนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกเฉลี่ยเลขคณิต 14.18 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ที่ 3.25 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยภายหลังการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกที่มีค่า 16.79 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ที่ 3.13 จะพบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยภายหลังการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกสูงขึ้น โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 อันเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภายหลังการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทำให้ยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังจากการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก อันเป็นผลมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child – Centered) ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ลงมือกระทำด้วยตนเองผ่านกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ที่เกิดจากการออกแบบกระบวนการทัศนการสอนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของ

ผู้เรียนสูงขึ้น โดยในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการสอนได้มีการออกแบบโดยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีความหมาย ดังต่อไปนี้

ขั้นเตรียมการอ่าน เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนเข้าสู่การอ่านเนื้อเรื่อง โดยในขั้นนี้ผู้วิจัยจะให้ความรู้เกี่ยวกับผังกราฟิก องค์ประกอบของผังกราฟิก ประเภทของผังกราฟิก การนำผังกราฟิกไปใช้และประโยชน์ของผังกราฟิกแต่ละประเภทเมื่อผู้เรียนทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผังกราฟิกแล้ว ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความเข้าใจโดยการซักถามนักเรียนเกี่ยวกับความแตกต่างและการเลือกใช้ผังกราฟิก ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยพบว่าผังกราฟิกที่นำมาใช้เป็นตัวอย่างจะต้องน่าสนใจ โดยเรื่องหรือหัวข้อที่ปรากฏในผังกราฟิกควรมีลักษณะเป็นเรื่องใกล้ตัวผู้เรียนและอ่านแล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ อีกทั้งผังกราฟิกนั้นจะต้องมีความชัดเจนในวัตถุประสงค์ของการใช้งานผังกราฟิกแต่ละประเภท เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและใช้เป็นตัวอย่างมโนทัศน์เกี่ยวกับผังกราฟิกรูปแบบนั้นแล้วนำไปสร้างได้ถูกต้อง

ขั้นการอ่านในใจและฝึกทักษะโดยใช้ผังกราฟิก เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้นำความรู้เกี่ยวกับผังกราฟิกไปใช้กับบทอ่านหรือวรรณกรรมที่ผู้วิจัยกำหนดให้ที่จัดอยู่ในประเภทของวรรณกรรมสำหรับเด็ก ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจเลือกใช้ผังกราฟิกให้เหมาะสมกับบทอ่าน เมื่อเลือกได้ถูกต้องแล้ว ผู้วิจัยจะให้ผู้เรียนเข้าสู่กระบวนการกลุ่มเพื่อออกแบบและจัดทำผังกราฟิกจากบทอ่าน จากนั้นผู้วิจัยจะให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานผังกราฟิกเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลและสร้างความหมายให้แก่ชิ้นงานแล้วจึงให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบจากเรื่องที่อ่านเพื่อประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยพบว่าในระหว่างที่แต่ละกลุ่มร่วมกันจัดทำผังกราฟิก ครูจะต้องทำหน้าที่กระตุ้นและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มตามแนวคิดของคลาร์ก โดยครูจะต้องไม่ชี้นำความคิดผู้เรียนแต่ใช้คำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดมากขึ้น และเน้นให้ผู้เรียนใช้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกระบวนการกลุ่มในการทำงานเป็นสำคัญ

ขั้นสรุปและประเมินผล เป็นขั้นตอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการจัดทำผังกราฟิกเพื่อหาใจความสำคัญของเรื่องที่กำหนดด้วยตนเอง โดยผู้เรียนจะต้องอ่านบทอ่านแล้วเลือกเขียนผังกราฟิกให้เหมาะสมกับบทอ่านก่อนที่จะทำแบบทดสอบของบทอ่านเรื่องดังกล่าวเพื่อเป็นการวัดและประเมินผลความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยบทอ่านที่ใช้ในการทดสอบอยู่ภายใต้กรอบแนวคิดของวรรณกรรมสำหรับเด็กที่เน้นความหลากหลาย ทั้งในด้านของรูปแบบการประพันธ์ รูปแบบของวรรณกรรม และเนื้อหาที่นำมาใช้ จะต้องให้ความรู้ ปลูกฝังคุณธรรม และสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน โดยในแต่ละบทอ่านที่นำมาใช้ในการทดสอบจะต้องมีการใช้รูปแบบของผังกราฟิกในการวิเคราะห์ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้ผังกราฟิกมาประยุกต์ใช้ในการจับใจความสำคัญจากบทอ่านที่กำหนดได้นอกจากนั้นในการวัดและประเมินผลจะต้องสัมพันธ์กับทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูมในด้านของพุทธิพิสัยทั้งหมด ได้แก่ การรู้จำ การเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่า

จากการนำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกที่ครอบคลุมขั้นตอนการสอนตามหลักไตรยางศ์การสอนข้างต้น ทำให้เมื่อผู้เรียนนำเทคนิคการอ่านจับใจความโดยใช้ผังกราฟิกไปใช้ในการทดสอบภายหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกก็จะส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยเลขคณิตของแบบทดสอบประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยภายหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกมีค่าคะแนนสูงขึ้นกว่าคะแนนการทดสอบก่อนการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิก ซึ่งสอดคล้องกับสุภาภรณ์ นิมิวิศิษฐ์ (2553 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนภายหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกมีค่าสูงขึ้นโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสมาลี ชูบุญ (2560 : บทคัดย่อ) ได้สรุปผลวิจัยว่าความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนภายหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกสูงขึ้นโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำวิธีการสอนตามรูปแบบผังกราฟิกไปใช้ในการสอนการอ่านจับใจความดังต่อไปนี้

- 1) ครูควรนำวรรณกรรมที่เท่าทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนจะทำให้เรื่องหรือบทอ่านมีความน่าสนใจและมีความหมายในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น
- 2) การคัดเลือกวรรณกรรมหรือการประพันธ์ขึ้นมาสำหรับมาใช้ในการฝึกทักษะการอ่านจับใจความควรคำนึงถึงความยากง่าย ความเหมาะสม และความจำเป็นที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการทำผังกราฟิกเกี่ยวกับเรื่องนั้น
- 3) ควรเพิ่มความหลากหลายของวรรณกรรมหรือบทอ่าน โดยมุ่งเน้นวรรณกรรมหรือบทอ่านที่น่าสนใจ มีคุณค่าและเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 4) ควรเพิ่มระยะเวลาในการดำเนินการทดลองเพื่อให้การวิจัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวิธีการสอนแบบผังกราฟิกไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่นหรือในรายวิชาอื่น
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวิธีการสอนแบบผังกราฟิกไปบูรณาการกับทักษะการเขียน เช่น การเขียนสรุปความ การเขียนเชิงวิเคราะห์ การเขียนสร้างสรรค์ ฯลฯ

3) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวิธีการสอนแบบผังกราฟิกไปศึกษาเปรียบเทียบกับวิธีการสอนอ่านในรูปแบบอื่น เช่น วิธีการสอนอ่านแบบ SQ3R วิธีการสอนอ่านแบบ MIA วิธีการสอนอ่านแบบ KML วิธีการสอนอ่านตามทฤษฎีสามศร (Triarchic Theory) ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ณรรฐวรรณ หนูเผือก. (2551). การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ผังกราฟิกกับไม่ใช้เทคนิคผังกราฟิก. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลย์สงคราม.
- นฤมล บุญราศรี. (2557). ผลการใช้เทคนิค CIRC และผังความคิดที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนมัธยมโพธิ์แก้วจังหวัดขอนแก่น. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์: บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2557). หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แววมยุรา เหมือนนิล. (2556). การอ่านจับใจความ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- ศิวกานท์ ปทุมสูติ. (2542). การอ่านเพื่อชีวิต. กรุงเทพมหานคร: เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.
- สาริณี หนูหมาด, จุฑารัตน์ คชรัตน์, และ จุไรศิริ ชูรักษ์. (2557). การพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาไทยโดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับการเขียนแผนภาพโครงเรื่องของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การวิจัยแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). คู่มือการเรียนการสอนภาษาไทยสร้างเด็กไทยให้อ่านเก่ง อ่านเร็ว ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพมหานคร: ครูสภา.
- สุภาภรณ์ นิมิวิศิษฐ์. (2553). ผลการสอนอ่านโดยใช้ผังกราฟิกประกอบที่มีผลต่อความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- สุมาลี ชุบุญ. (2560). ผลการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับ ผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยของ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- Clarke, J. H. (1991). Using visual organizers to focus on thinking. *Journal of Reading*, 34 (7), 526–534.